

„Večjega veselja v nebesih ni, kakor je občutim danes na dan prvega sv. obhajila. V nebesih je vedno dan prvega sv. obhajila“, dejal je neki otrok, ki se je bil dobro pripravil za ta presveti dan. Tako, ljubi otrok, boš govoril tudi ti.

Al. Stroj.

Blago srce.

Dovsod se postavljajo spomeniki velikim možem in ženam. Kmalu ne bo vasi, ki ne bi imela tega ali onega moža spominske plošče ali celo doprsnega kipa. Tako ravna svet. Kaj ga nagiblje k temu, ne bomo preiskovali. Trdimo pa, da se ne postavljajo spomeniki vedno najvrednejšim. Kolikrat zasuje teman grob vrlega moža, vrlo ženo, in s smrtjo je zasut tudi njegov spomin! In kolikrat zasluži tak človek večji spomenik nego najslavnejši vojskovodja ali pesnik. Saj je rekel neki nemški pesnik:

Hraber je krotilec leva,
 Hraber je svetá zmagalec,
 Hrabrejši, kdor se be zмага.

Po tem zaletem uvodu naj preidem k stvari. Poznal sem ženo, ki je zaslužila dragocenejši spomenik kakor vsi Napoleoni, a ga nima niti lesenega, o koji velja gorenje kitice zadnja vrstica. Sedaj pa že spi pod zeleno rušo, in zelena trava ali zime sneženi prt pokriva telo, v katerem je kdaj bilo jako jako blago srce.

Poznal sem jo komaj tri leta, predno je umrla. Dasi je bila stara že čez šestdeset let, ji ni vendar nihče drugače rekel kakor Kotnikova Cilika. To pomanjševalno ime ji je nadela ali njena skromnost ali njena res majhna telesna postava ali kaj družega, jaz ne morem trditi.

Stanovala je v jedno uro od glavnega mesta oddaljeni vasi K. Vsaki dan je šla v mesto v tovarno in zvečer se je vračala domov. To je delala skozi štiri-deset dolgih let in nikdar se ni pritoževala zoper svoj stan. Stanovala je pri svoji sestri udovi, ki je imela pet malih otročičev. Obe sta hranili in skupaj zlagali,

da je bilo za sproti, ker mladina rada je in hoče večkrat imeti.

Ko je pa udovala zbolela, je šlo že trje in naposled se je bilo treba tudi po malem dolžiti. Pa dolg rad in bahato raste, tudi če se človek po malem dolži. Tako je bilo tudi tukaj. Dolg je rastel, mati je slabela, beda se je selila v hišico. Nekega zimskega dne je pa mati umrla in pustila petero otrok mali tetiki Ciliki, ki naj jim bo druga mati. Ne bom popisoval ne žalosti ne pogreba, saj kaj tacega ste že izvestno drugod čitali. Cilika se je usmilila otročičev in je začela zanje skrbeti kakor lastna mati. Opustila je za nekaj let tvornico in se jela ukvarjati z mladino. No, to bi bilo še vse lepo, ako bi bilo denarja na kupčke, a ga ni bilo. In tedaj je treba paziti na vsak krajcar.

Omenil sem že, da se je zadolžila ranjca mati pri skopem sosedu. Debeljin — tako se je imenoval odrtnik — ni držal križema rok, ako je bilo treba komu škodovati.

Ko je uvidel, da bo sedaj najboljša prilika, da se polasti sosedove hišice, je začel Ciliko tožiti in je spravil njo in pet nedolžnih otročičev ob dom. Hud udarec, a Cilika ga je prenesla. Saj je imela živo vero in vročo ljubezen do Boga. In v trdnem zaupanju na Božjo pomoč človek marsikaj lahko prenese, kar se zdi nemogoče onemu, ki nima teh krepostij.

Preselila se je v mesto, najela v predmestju borno stanovanje in se trudila na vso moč, da bi bili otroci kdaj preskrbljeni. Pomagala je po hišah, pletla je, šivala, a ni mogla izhajati. Mesto je drago, in brez denarja se v mestu nič ne dobi.

Odšla je torej nazaj v rodno vasico, a najstarejšega sina je pustila v mestu v šoli.

Najela si je v domači vasi sobico in je živela skromno in borno, kakor je vedela in znala. Težko je šlo, pa je vendar šlo. Debeljinu ni nikoli opočitala njegovega grdega čina, da jih je pregnal z doma. A udarec za udarcem je zadeval dobro Ciliko. Otrokom za otrokom je umiral v letih, ko so si začeli sami služiti kruh in dijak je umrl v najlepših letih svoje mladosti, ko je že bil na vseučilišču na Dunaju. Jedino naj-

mlajši ji je še ostal v tolažbo in veselje. Zopet je začela pohajati tovarno kot prej že toliko let. Tiha in pobožna kakor vedno se ni nikdar pritoževala zaradi čudne usode, ki jo je zadevala.

Vsa vas jo je spoštovala in ljubila. Saj pa tudi največji nasprotnik ni mogel dobiti madeža na njenem blagem značaju. To se je pokazalo posebno ob neki priliki.

Pri bogatinu Debeljinu je gorelo. Iz sladkega spanja je vzbudil ljudi požar, in predno so se ljudje prav zavedeli, je bila že vsa Debeljinova hiša v plamenu. Ljudje so naglo prihiteli na pomoč, a veliko rešiti pač niso mogli. Preplašen je stal Debeljin, in pri njem žena njegova, in gledal vse uničujoči ogenj. A nakrat se pojavi strašen, v srce segajoč pretresljiv glas obupne matere:

„Rešite mi iz ognja jedinega otroka!“

Kakor blisk je šel ta klic mej ljudi, a ni našel odprtih src in odprtih ušes. Kdo naj bi tudi šel mej plamen po otroka!?

Nihče se ni ganil, in mati je še bolj pretresujoče vpila. A ko so ostali krepki možje hladni in drzni mladeniči mrzli za materine obupne klice, ni bil ta glas prazen za — Ciliko.

Skoro šestdesetletna Cilika se je spustila v plamen in prinesla iz ognja srečno bogatinovega Stanka. Položila ga je pred očeta in odšla, ne da bi čakala zahvale. Tako se je maščevala blaga Cilika nad onim, ki je nekdaj njo in otročice progнал iz rodnega doma.

Priznalen klic ji je donel od vseh strani, a ni se menila zanj. Zahvaljeval se ji je skopi Debeljin, a ona ni hotela hvale. Tisti večer se je prehladil jedini otrok, ki ji je ostal še po ranjci sestri, in tudi ta je umrl. Ostala je sama.

Sama je hodila v tovarno še nekaj let, tiha je bila in delila dobrote, kjer je mogla in kolikor je mogla.

Čez nekaj let je pa umrla. Pogreb je bil velečasten. Vsi vaščani so jo spremili k zadnjemu počitku. Še celó Debeljin je šel s sinom Stankom za krsto rešiteljice svojega sina. Kako lepa je bila bela krsta Cilike in kako lep zeleni venec nad njo!

Sedaj pa spi v tihem grobu nje blago srce. Noben spomenik je ne diči, je ne slavi. Zato sem pa spisal ta skromni sestavek v spomin blagemu srcu — Kotnikovi Ciliki.

Slovečim možem se spomeniki postavljajo tukaj, a Cilika ga je dobila v nebesih — svoja dobra dela.

Angelar Zdénčan.

Božji dolg.

Bilčev Mihec je imel kaj dobro mater. Učila ga je vedno kaj koristnega in lepega. Če je prišel kak revež, dala mu je vselej obilen dar. Mali Mihec si je vse dobro zapomnil ter rad podal sosedovemu Jožku kos svojega kruha, da sta skupaj veselo jedla. Neko nedeljo gre Mihec po navadi z materjo v cerkev k sveti maši. Gospod župnik so pridigovali uprav o usmiljenih ljudeh, kako so ljubi Bogu, in kako jim vsak še tako majhen dar povrne stoterno. Vsak, kdor podari kaj ubožcu v božjem imenu, posodi Bogu. Vse to si je naš Mihec dobro zapomnil. Domov gredé je skrbno spraševal, če si more Bog vse zapomniti, kar kdo dobrega stori, ker je toliko ljudij na svetu. Mati ga lepo poučé, da Bog vé vse, ker je vseveden, in da nikoli ničesar ne pozabi, ker je vsako delo tudi dobro zapisano. A to gre Mihcu težko v glavo in ne more si kaj, da ne bi dejal: „Zares, potem mora Bog dosti pisati, če vse zapiše.“ Mati se mu nasmehnejo in pravijo, da vse to angelj varuh zapisuje ter Bogu pokaže.

Sedaj ni Mihec spraševal več, ampak sklenil je, kolikor mogoče vbogajme dajati, da bi več posodil Bogu. Vsak krajcar, ki ga je dobil, je dal vbogajme. Ker je pa menil, da je premalo, kar dobi od matere, postregel je rad večkrat kakemu tujcu, da si je tako zaslužil kak cvenk. A bal se je Mihec, da bi angelj varuh izpustil kak krajcar, zato je naredil vselej, kedar je podal krajcar vbogajme, na vrata črto, da je vedel, koliko ima izposojenega. Tako je nabral skupaj vsoto 25 kr. Z veseljem je povedal materi, da je Bogu posodil že četrť goldinarja. Mati ga pohvalijo, naj le podari, kedar more, pristavijo, da zanaprej si bo težje kaj